

LECIONO 11

Gramatiko

– **ad** – суффикс, обозначающий длительное действие, процесс: *kanti* (петь) – *kantado* (пение), *lerni* (учиться) – *lernado* (учеба). *Lia tro longa parolado estis enua*. Его слишком длинная речь была скучной. *Enmanigado de premioj daŭris unu horon*. Вручение премий длилось час.

– **um** – суффикс без определённого значения, служащий для образования слов, отношение которых к корневому слову не может быть выражено с помощью суффиксов с определённым значением: *pazo* (нос) – *pazumo* (пенсне), *proksime* (близко) – *proksimume* (приблизительно). *Mi malpurigis miajn manumojn*. Я испачкал свои (мои) манжеты. *Vi bone plenumas vian laboron*. Вы хорошо выполняете свою (вашу) работу.

nek ... nek – сложный сочинительный союз, который обозначает «ни ... ни»: *Mia praaŭvino sciis nek skribi, nek legi*. Моя прабабушка не умела ни писать, ни читать. *Li konsentis nek al petoj, nek al persvadoj*. Он не согласился ни на просьбы, ни на уговоры.

– **ant** – суффикс, обозначающий причастия, деепричастия и существительные причастного происхождения действительного залога настоящего времени: *amanta patrino* – любящая мать, *plorante pro doloro* – плача от боли, *lernanto* – ученик;

– **int** – суффикс, обозначающий причастия, деепричастия и существительные причастного происхождения действительного залога прошедшего времени: *dirinta laŭte* – сказавший громко, *forgesinte pro danĝero* – забыв про опасность, *vizitinto* – бывший посетитель;

– **ont** – суффикс, обозначающий причастия, деепричастия и существительные причастного происхождения действительного залога будущего времени: *sekvonta ekzemplo* – пример, которому будут следовать, *tremonte pro frosto* – дрожа от холода (перед тем, как будет дрожать от холода), *legonto* – будущий читатель.

Taskoj

I. Tralegu la tekston «Lecionoj por Miĉjo» kaj trovu en vortaro la signifon de jenaj vortoj:

aĝo, almenaŭ, eduki, konsenti, laŭte, miro, plene, plenumi, plezuro, preskaŭ, serĉi, ŝovi, sufiĉi, sukcesi, verki.

Lecionoj por Miĉjo

– Kiom estas unu kaj unu? Respondu! – laŭte diris Anton, staranta antaŭ Miĉjo. Li tenis po unu pomo en la manoj. La mamutido prenis pomon el la dekstra mano kaj formanĝis. Poste ĝi prenis pomon el la maldekstra mano, formanĝis kaj ŝovis la rostron en la poŝon de Anton, serĉante plu.

– Nu, karaj miaj, tio estas preskaŭ katastrofo! Konsentu! – kriis Anton al Lena kaj Marko, venintaj kun li. – Nia Miĉjo estas en la aĝo de lernanto, ĉu ne? Tamen ĝi povas nek kalkuli, nek danci, nek plenumi kelkajn ordonojn. Vi tute ne zorgas pri ĝia estonto! Rememoru, kiel ambaŭ niaj familioj edukadis Klajd-on. Nun ĝi estas klera hundo. Komparu...

– Ekzistas speciala kurso por hundoj, oĉjo Anton, – respondis Marko. – Sed ni ne havas la kurson por mamutoj.

– Ĉu nur pro tio vi ne instruas ĝin? – Anton rigardis kun miro. – Se vi dezirus, vi povus verki la kurson.

– Vere, paĉjo, – diris Lena. – Ni instruos Miĉjon. Kun plezuro. Sed ni ne havas multe da tempo por tio.

ŝipo

– Ha, se vi dufoje en ĉiu semajno restos ĉi tie almenaŭ por unu horo – tio plene sufiĉos! Daŭrigu la instruadon dum aŭtuno, vintro kaj printempo – kaj al la venontra somero Miĉjo sukcesos ellerni ĉion necesan. Ĝi estas kapabla lernanto. Vi scias, ke postmorgaŭ mia ŝipo fornavigas kun ekspedicio al foraj landoj. Por ses monatoj! Reveninte, mi

kontrolos Miĉjon kaj vidos vian laboron. Estos ekzameno ankaŭ por vi.

– Murr! Porr ses monatoj! Perrrfekte! – murmuris Graf en la kata lingvo, frotante sin ĉe la piedo de Miĉjo.

II. Respondu al la sekvaj demandoj.

Kion faris Anton staranta antaŭ Miĉjo? Kie serĉis Miĉjo pomojn? Kian konkludon faris Anton ekzameninte Miĉjo-n? Kion respondis Marko al rimarkoj de Anton? Ĉu ekzistas kurso por mamutoj? Kiu pretas instrui Miĉjo-n? Kiujn konsilojn donis Anton al Lena kaj Marko? Kiom daŭros instruado de Miĉjo? Kien forveturas Anton kaj lia ŝipo? Kiam devos reveni Anton? Por kiu estos ekzameno? Kiel kaj kion murmuris Graf?

III. Trovu en la teksto frazojn, kiuj montras la konsilojn de Anton en edukado kaj klerigo de Miĉjo.

IV. Kompilu frazojn kunligante sinsekve vortojn el partoj A, B, C, Ĉ kaj D sekvante la enhavon de la teksto.

A	B	C	Ĉ	D
Miĉjo	ne havas	Miĉjon	en	infanojn.
Ĝi	fornavigas	la instruadon	al	manko de tempo.
Anton	ne instruas	la rostron	dum	formanĝis.
Ni	prenis	kun ekspedicio	kaj	foraj landoj.
Lena kaj Marko	ekzamenos	la kurson	pro	la poŝon de Anton.
Ili	daŭrigos	pomon	por	mamutoj.
La ŝipo de Anton	ŝovis	Miĉjon	kaj	aŭtune, vintre kaj printempe.

V. Bonordigu la planon kaj resumu laŭ ĝi kurte la tekston.

Planata ekzameno por ĉiuj.
Ekspedicio al foraj landoj.
Instruprogramo por Miĉjo.
Malklera Miĉjo.
Unua ekzameno en kalkulo.
Manko de kurso por mamutoj

VI. Tralegu la rakonton «Dum Esperanto-leciono» sen uzo de vortaro. Trovu la frazojn, kiuj atestas pri la profesiaj kvalitoj de la instruistino.

Dum Esperanto-leciono

En malgranda kaj komforta kursejo sidas grupo de personoj diversaĝaj kaj diversprofesiaj: inĝenieroj, instruistoj, laboristoj, pensiuloj kaj lernantoj. Ĉiun lundon kaj ĵaŭdon ili venas al la kursejo. Ili lernas diligente la internacian lingvon. Ĉiu kursano havas skribilon kaj kajeron. La gekursanoj atente aŭskultas instruistinon. Ŝi estas sperta kaj multjara esperantistino. La instruistino staras ĉe nigra tabulo.

Ŝi instruas vortojn kaj klarigas skribe gramatikaĵojn. La gekursanoj lernas kalkuli en Esperanto, respondi demandojn, belsone legi tekstojn. La instruistino paroligas la gekursanojn: kun fervoro ili priskribas bildojn. La instruistino bele kantas kaj bone ludas pianon. Ŝi ŝatas kantigi la gekursanojn kaj instrui la lingvon helpe de kantoj. Ne mankas ankaŭ versaĵoj kaj proverboj. La gekursanoj regule venas al la lecionoj kaj plezure lernas Esperanton.

skribilo

1. Respondu al la demandoj.

Kie sidas la gekursanoj? Kiuj ili estas? Kiam ili venas al E-kurso? Kiel la gekursanoj aŭskultas kaj lernas? Kia estas instruistino? Kie ŝi staras dum la leciono? Kion ŝi faras? Kion lernas la gekursanoj? Kiun rolon havas la kantoj en lernoprocezo? Kiel la gekursanoj lernas la Internacian lingvon?

2. *Priskribu la lecionon de via E-kurso.*

3. *Dialogu kun via samkursan(in)o pri iu E-leciono.*

4. *Imagu vin ministro pri klerigo: kiun koncepton pri ĝenerala klerigo vi proponus?*

VII. Helpe de la sufikso –um–

1) *faru novajn vortojn kaj traduku ilin:* plena – (verbo), malvarma – (verbo), folio – (verbo), aero – (verbo), cerbo – (verbo), gusti – (verbo), kolo – (substantivo), kalkano – (substantivo), proksima – (adverbo);

2) *enmetu la novfaritajn vortojn en sekvajn frazojn:*

Mi neniam manĝis artiŝokon. Mi volonte ...os ĝin. Por trovi ĝustan lokon en teksto li komencis rapide ...i libron. Multaj homoj longe kunsidas en malgranda ĉambro. Dum paŭzo oni ...os ĝin. Vintre lia fratino ofte ...as. La distanco ĝis la Nigra lago egalas ... al 3 kilometroj. Solvante ĉi komplikan krucenigmon ni ...is la tutan tagon. Tiu ĉi taĉmento bonege ...as sian profesion laboron. Junaj virinoj preferas surmeti ŝuojn je altaj ...j. Somere ...j de ĉemizoj ofte malpuriĝas.

VIII. Traduku en Esperanton uzante nek ... nek .

В классе нет ни мела, ни карты. Мальчик не купил ни хлеба, ни молока. У неё нет ни братьев, ни сестер. Я не хочу говорить ни с тобой, ни с ним, ни с ней. Они не были ни на Майорке, ни на Гавайских островах.

IX. Plenumu la sekvajn ekzercojn.

1. *Transformu la verbojn al aktivaj participoj atentante ilian tempoformon:*

Modelo: Matematikistoj kalkulas perfekte – perfekte kalkulantaj matematikistoj.

Knabo ĉiam promesas. Naturo aŭtune ekdormos. Fraŭlino restis sur la benko. Studento komparis verbajn formojn. Ŝipo navigos al Hindio. Birdoj deziras trinki de la fonto. Poeto verkas multe. Virinoj zorgas pri sia beleco.

2. *Enmetu en la frazojn la ĝustajn aktivajn participajn sufiksojn –ant–, –int–, –ont–:*

Mi renkontis surstrate kolegon aĉet...an ĵurnalon. Sid...a en angulo knabeto senĉese ploris. La sinjoro cedis lokon al enir...a maljunulino. Gimnastik...e ĉiumatene vi plisveltiĝos kaj plisaniĝos. Reve...e hejmen patrino tuj komencis kuiri tagmanĝon. Antoni Grabovski, fond...o de Ivanova E-klubo, estis komence tinkturisto en teksta fabriko. Rigard...e tra la fenestron de la trajno la pasaĝeroj mansvinge adiaŭis kun siaj parencoj. Parol...e Esperanton ne forgesu pri via ebla akĉento! La star...a en korto karuselo altiras multajn infanojn.

X. Traduku la esprimojn kaj kompilu frazojn kun kelkaj el ili:

полный стакан, полным-полно, полное собрание сочинений, полное ничтожество (о человеке), в полной безопасности, в полном рассудке, полный человек, полная луна, в полном составе, полный успех, полное затмение, полное невежество.

XI. Tralegu kaj memorfiksitu proverbojn. Ĉu ekzistas iliaj ekvivalentoj en la rusa lingvo?

Lecionoj al profesoro estas vana laboro. Kia demando, tia respondo. Disputu pri ĉio, sed sen garantio (atingi la veron). El popola cerbo venas la proverbo.

XII. Ni kantu la kanton «Komencantoj» de ukraina aŭtoro V. Soroka.

1. Voĉlegu la tekston de la kanto kaj traduku ĝin helpe de vortaro.

2. Klarigu ĉiun markitan gramatikaĵon.

KOMENCANTOJ

Versoj kaj muziko de V. SOROKA

§

A, B, C, Ĉ, D, E... 1. La u-nu-an le-ci-o-non
A, B, C, Ĉ, D, E...
jam ko-men-cis kurs-gvi-dan-to, ko-men-can-toj lin aŭs-kul-tas
kun tre gran-da in-te-res'. Flan-ke si-das pre-zi-dan-to,
ni-a ka-ra pre-zi-dan-to, kaj ri-gar-das ko-men-can-tojn
kaj ri-gar-das ko-men-can-toj, -can-toj,
ko-men-can-toj, bo-ne ler-nu Es-pe-ran-ton,
ko-men-can-toj, bo-ne ler-nu Es-pe-ran-ton,
kaj a-ki-ros vi a-mi-kojn
kaj a-ki-ros vi a-mi-kojn
en la land' Es-pe-ran-tuj', Ko-men-//
en la land' Es-pe-ran-tuj'.
A, B, C, Ĉ, D, E...
A, B, C, Ĉ, D, E...

A B C Ĉ D E - 2 foje

La unuan lecionon jam komencis kursgvidanto.
Komencantoj lin aŭskultas kun tre granda interes'.
Flanke sidas prezidanto, nia kara prezidanto,
Kaj rigardas komencantojn kun espero kaj kares'.

Refreno: Komencantoj, komencantoj
Bone lernu Esperanton,
Kaj akiros vi amikojn
En la land' Esperantuj'.

Ni ja iam ankaŭ estis nur timemaj komencantoj,
Sed malfortaj ni ne estis, tiam junaj estis ni.
Kaj ĝis nun ni ŝatas kantojn, tiujn la plej belajn
kantojn,
La unua leciono ŝajnas rava simfoni'.

Refreno:
Baldaŭ iĝos vi la samaj spertaj gesamideanoj,
Kaj la vasta verda mondo estos via por ĉiam'.
Plivastiĝu nia rondo, plimultiĝu niaj vicoj,
Por fidelaj geamikoj Esperanto estu am'.

alfabeto

A B C Ĉ D E – 2 foje

Ŝlosiloj al la taskoj

Tasko VII (2)

1) plenumi, malvarmumi, foliumi, aerumi, cerbumi, gustumi, kolumo, kalkanumo, proksimume.

Tasko VIII

En klaso estas nek kreto, nek mapo. Knabo aĉetis nek panon, nek lakton. Ŝi havas nek fratojn, nek fratinojn. Mi volas paroli nek kun vi, nek kun li, nek kun ŝi. Ili estis nek en Majorko, nek en Gavajaj Insuloj.

Tasko IX

1. Knabo ĉiam promesas – ĉiam promesanta knabo. Naturo aŭtune ekdormos – aŭtune ekdormonta naturo. Fraŭlino restis sur la benko – restinta sur la benko fraŭlino. Studento komparis verbajn formojn – studento komparinta verbajn formojn. Ŝipo navigos al Hindio – ŝipo navigonta al Hindio. Birdoj deziras trinki de la fonto – birdoj dezirantaj trinki de la fonto. Poeto verkas multe – multe verkanta poeto. Virinoj zorgas pri sia beleco – virinoj zorgantaj pri sia beleco.

2. Mi renkontis surstrate kolegon aĉetantan ĵurnalon. Sidanta en angulo knabeto senĉese ploris. La sinjoro cedis lokon al enirinta maljunulino. Gimnastikante ĉiumatene vi plisveltiĝos kaj plisaniĝos. Reveninte hejmen patrino tuj komencis kuiri

tagmanĝon. Antoni Grabovski, fondinto de Ivanova E-klubo, estis komence tinkturisto en teksa fabriko. Rigardinte tra la fenestron de la trajno la pasaĝeroj mansvinge adiaŭis kun siaj parencoj. Parolante Esperanton ne forgesu pri via ebla akĉento! La staranta en korto karuselo altiras multajn infanojn.

Tasko X

полный стакан – plena glaso, полным-полно – plen-plene, полное собрание – сочинений – kompleta verkaro, полное ничтожество (о человеке) – kompleta nulaĵo, в полной безопасности – en plena sekuresco, в полном рассудке – sanmense (en sana menso), полный человек – korpulentata homo (pufulo), полная луна – (plena) luno, в полном составе – en plena komplekto, полный успех – plena sukceso, полное затмение – eklipso, полное невежество – kompleta malklereso (profaneco)